ODTÜ Gelişme Dergisi, 40 (Ağustos), 2013, 239-246

ODTÜ İktisat Bölümü: Yarım yüzyılı aşan bir süreden bazı gözlemler[1]

Fikret Görün
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, Ankara
e-posta: fgorun@metu.edu.tr

Özet

Amerikan üniversite modeline benzer bir yapıyla kurulan Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin İktisat Bölümü, özgün bir tarihçeye sahiptir. 1960'lardan itibaren Türkiye'deki iktisat öğretimini yapı, biçim ve içerik yönünden önemli ölçüde etkilemiştir. Yazı, bu etkileri, yazarın da birebir tanıklığıyla anlatmaya çalışmaktadır.

Anahtar kelimeler: ODTÜ, İktisat Bölümü, bölüm tarihi, gelişme aşamaları, ders listesi, derslerin yapısı, ODTÜ standartları, lisans ve lisansüstü eğitimi.

1. Giriş

Türkiye'de iktisat öğretiminin oldukça eski bir tarihi vardır[2]. 1950'li yıllarda bu öğretimin yönünü belirleyen, yeni bir lisans programını uygulamaya koyan ve doktora programını planlamaya başlayan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi olmuştur. Bu atılımın gerisinde, bizce, bu kurumun, İkinci Dünya Savaşı sonrası Anglosakson dünyaya açılması ve ABD'nin New York Üniversitesi (NYU) ile kurumsal bir ilişki içine girmesi gibi nedenler yatmaktadır. Aynı dönemde, Ankara'da teknik alanlara ağırlık veren Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin (ODTÜ) de öğretime başlaması, büyük ölçüde bu Anglosakson, daha da doğrusu Amerikan etkisine dayanmaktadır.

ODTÜ'nün bir Amerikan üniversite modeline uygun olarak kurulmasının öyküsü çok ilginç ve öğreticidir. Bu konuda yayınlanan iki kitap, çok değerli malzemeyle yüklüdür (Payaslıoğlu, 1996 ve Kurdaş, 1998) . Bu üniversitede, kuruluştan itibaren, içinde beşeri ve sosyal bilimler bölümlerinin de yer aldığı bir Fen ve Edebiyat Fakültesi'yle birlikte İdari İlimler Fakültesi'nin de yer alması, ortaya, Türkiye'de o zamana kadar örneği görülmeyen bir teknik üniversite yapısı çıkarmıştır. Burada amacın

---

[1] Bu yazı, ileride yayınlanması planlanan daha kapsamlı bir çalışmaya dayanmaktadır. Bu bakımdan bu çalışmayı, S. İlkin ile birlikte, geçen yarım yüzyıl boyunca İktisat Bölümü'nde öğretime ve öğrenime katkıda bulunanlara ithaf ediyorum.

[2] Derli toplu bir bilgi için bkz. İlkin (1972).

"kültürlü, geniş bakış açılı" mühendis, mühendis-yönetici ve yönetici yetiştirmek olduğu anlaşılmaktadır. Fakültede kamu, iş ve sanayi yönetimi sınıflandırmasına uygun bölümler bulunmaktadır (Middle East Technical University, 1957 ve 1961). Bu yapı içinde iktisat, bir disiplin olarak, yönetim bilimleri çerçevesi içinde İdari İlimler Fakültesi ders programlarında yer almaktadır. Fakültenin ilk bir-iki yılında, bu disiplin için ayrı bir bölüm söz konusu değildir.

Üniversitenin kurucularından biri olan Fuat Çobanoğlu, Fakültenin[3] yapılanmasının ve programının belirlenmesinin gerisindeki en önemli isimdir. Ona göre iktisat da, yönetim bilimleri kümesi içinde hem saygın hem de niceliksel bir daldır. Çobanoğlu'nun bu yönelim içinde olduğunu açıklayan, bence en önemli gösterge, konuşmalarında, ilk çalışmalarını kamu yönetimi alanında yapan ve 1978 yılında ekonomi Nobel'iyle de ödüllendirilecek olan Herbert Simon'un *The Administrative Behavior* adlı eserine (ilk basımı 1947, ikinci basımı 1957) sık sık yaptığı göndermelerdir[4]. Bir başka ilginç nokta, İdari İlimler Fakültesi'ndeki ilgili bölümün adının da Kamu Yönetimi olmasıdır; bu bölümün programının esas ağırlığının siyaset bilimine kayması ve resmi ad içerisine bunun da dâhil edilmesi, çok daha sonraki yıllarda gerçekleşmiştir (Middle East Technical University, 1976).

* * *

Disiplinlerin bölüm düzeniyle örgütlendiği ODTÜ'de ve İdari İlimler Okulu'nda, bir iktisat bölümü bulunmamasına rağmen, öğretim yürütülen üç bölümün ders programlarında çok sayıda iktisat dersi bulunmaktaydı. Örneğin, üniversitenin 1957-58 ders yılı kataloğunda şu dersler yer almaktaydı: Econ 101-102-175 (Giriş İktisadı), Econ 201 (Türkiye Ekonomisinin Yapısı), Econ 202 (Para ve Banka), Econ 275 (Kamu Maliyesi ve Maliye Politikası), Econ 276 (Kaynaklar ve Sanayiler), Econ 277 (İş İstatistikleri ve İktisadî Göstergeler), Econ 278 (Şirket Maliyesi), Econ 301 (İktisadî Politikanın Temelleri), Econ 303 (İktisadî Dalgalanmalar), Econ 304 İktisadî Kalkınma), Econ 305 (İktisadın Psikolojisi), Econ 307 (Ekonometri), Econ 308 (Girdi-Çıktı Analizi ve Doğrusal Programlama), Econ 375 (İktisadî Kestirim), Econ 376 (Özel ve Toplumsal Maliyet-Fayda Hesapları ve Yatırım Kararları), Econ 401 (Seçilmiş Sanayi Türlerinin İncelenmesi), Econ 403 (İktisadî Modeller). Bu derslerden bazıları (ekonometri, iktisadi kalkınma, girdi-çıktı analizi, doğrusal programlama, maliyet-fayda hesapları vb.) ülkemizde ilk defa ders programlarına girmiş oluyordu.

* * *

[3] Fakülte önce İdare Okulu (School of Administration), sonra İdarî İlimler Okulu (School of Administrative Sciences) adını almıştır.

[4] Simon'a Nobel Ödülü sınırlı rasyonellik koşulları altında iktisadi davranışlar ve yetinmecilik (*satisficing*) konusundaki katkıları nedeniyle verildi.

Bu yazıda kapsanan süre, neredeyse tümüyle, benim kişisel tarihçemle de örtüştüğü için, ODTÜ İktisat Bölümü ile ilişkimin öyküsünü kısa da olsa anlatmam gerektiğini sanıyorum.

1958 yılı yaz aylarından birinde (muhtemelen Temmuz'da) A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden hocam Sadun Aren'in önerisi ve referansıyla ODTÜ'ye geldim. Geldiğim yer, o zamanlar henüz daha açılmamış olan, bugünkü TBMM'nin Dikmen Caddesi'ndeki (yanında ısı santralı, otopark olarak kullanılan geniş avlu ve birkaç baraka bulunan) müştemilât[5] binasıydı. İlk karşılaştığım kişi, daha sonraları ODTÜ Mühendislik Fakültesi dekanı olan, rahmetli Mustafa Parlar oldu. Benimle kısa bir mülâkat yaptıktan sonra beni Fuat Çobanoğlu'nun odasına götürdü. İlk izlenimim: çok tonton ve sevimli bir yaşlı beyefendi. Benimle çoğunlukla İngilizce konuştu: yanlış hatırlamıyorsam Türkiye ve dünya ahvali, özgeçmişim, enflasyon gibi bazı iktisadi konular... Sonunda istediğim zaman gelip asistan olarak göreve başlayabileceğimi söyledi. Göreve Ekim 1958'de başladım ve kendisi vefat edinceye kadar Cem Çakmak, Şadi Cindoruk ve Baki Sodan'la birlikte aynı odayı paylaştık[6].

Fuat Çobanoğlu, İdari İlimler Okulu'nun (SAS, daha sonra FAS) her şeyi idi. Tüm programları, ders içeriklerini o belirliyordu. Geniş bir bilgi dağarcığı vardı: kimyadan fiziğe, iktisattan ilahiyata kadar. Bu bakış açısı onun her konuya yaklaşımını da "bütüncül" (holistic) yapıyordu. Fuat Bey "giriş iktisadı" ve "uygarlık tarihi" dersleri veriyordu. İktisatta *a la Boulding* ve *ilk kurumsalcılar* (Veblen, Mitchel...), uygarlık tarihinde ise *a la Will Durant* izindeydi. İlgilendiği alanlarda olanı biteni yakından izleyen bir yapısı vardı. Yukarıda girişte de söz ettiğim gibi, okula verdiği ad (İdari İlimler ki, o zamana kadar bu isimde bir fakülte yoktu) bence o yılların hemen öncesinde yayınlanan Herbert Simon'ın insanların örgütler içindeki davranışlarını inceleyen *The Administrative Behavior* adlı kitabının izlerini taşıyordu.

Bugünkü İktisat Bölümü'nün de bir parçası olduğu İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin kurulmasını, bugün birçok kişiye şaşırtıcı gelse de, tek bir kişinin çabalarına bağlamak hiç de yanlış olmayacaktır. Bu kişi Fuat Çobanoğlu'dur. ODTÜ'nün kuruluş yıllarıyla (1954-1964) ilgili olarak Arif T. Payaslıoğlu tarafından kaleme alınan ve 1996'da yayınlanan resmi tarihte de görüleceği gibi (Payaslıoğlu 1996) ODTÜ, temelde kent planlaması ve mimarlık alanlarına ağırlık veren bir yükseköğretim kurumu modeli üzerine inşa edilmiştir. Bu modele daha sonra mühendislik ve fen bilimleriyle birlikte bazı sosyal bilim dalları da dâhil edilmiştir. Nitekim Mimarlık Fakültesi yanında Mühendislik, Fen-Edebiyat ve İdari İlimler Fakülteleri de ilk kurulan fakülteler olmuştur.

---

[5] Taşınmazın kullanımını kolaylaştıran ek tesis; eklenti.

[6] Fuat beyi ziyaret için bu odaya kimler gelip gitti: babası Akdes Nimet Kurat'la birlikte Yuluğ Tekin Kurat, yine babasıyla birlikte Nur Oğul (Keyder), daha sonra iktisat Nobel ödülü tesis edildiğinde onu ilk alacaklardan biri olan (diğeri Ragnar Frisch) Jan Tinbergen, Zafer Pamir, Vecdi Diker, Kemal Karpat, Halil İnalcık...

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin büyük ölçüde Amerikan etkisi altında bir Amerikan üniversite modeline uygun olarak kurulmasının öyküsü çok ilginç ve öğreticidir. Üniversitenin de kurucularından biri olan Fuat Çobanoğlu, Fakültenin yapılanmasının ve programının belirlenmesinin gerisindeki en önemli isimdir. Ama ilginç olan, üniversite içinde, sosyal bilim alanlarının tümünün tek bir çatı altında toplanmamış olmasıdır. Kuruluştaki adı önce İdare Okulu (School of Administration) daha sonra İdari İlimler Okulu (School of Administrative Sciences) olan ve YÖK kuruluncaya kadar da İdari İlimler Fakültesi diye anılan fakülte (bugünkü yasal adıyla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi) hiçbir zaman bütün sosyal bilim dallarını içinde barındıran bir kurum olmamıştır. Bu gelişmeyi belirleyen de kanımca yine Fuat Çobanoğlu olmuştur. Simon'in etkisi altındaki Çobanoğlu'na göre, fakültede verilecek eğitim, esasta yönetim bilimleri çerçevesinde olmak durumundaydı. Fakültenin kuruluştaki bölümlerinin adları bile bu çerçeveyi işaret etmektedir: kamu, iş ve sanayi yönetimleri. Daha sonra, bizzat kendisinin kurucusu olduğu İktisat Bölümü bile bu bölümler arasında yer almamıştı. Ona göre iktisat da yönetim bilimleri kümesi içinde hem saygın hem de niceliksel bir daldır.

Fuat Çobanoğlu'nun oluşturduğu yapıda, Fakülte programlarında ilk yıl tüm bölümler için ortak derslerden oluşmaktaydı. Bölümlere özgü dersler ise son üç sınıfta veriliyordu. 1961-62 ders yılından itibaren ise ilk iki yıl ortak derslere, son iki yıl ise bölüm derslerine ayrılmıştır ve bu yapı 1970'lerin ortalarına kadar devam etmiştir.

Eklenmesi gereken üç saptama daha var. Bunlardan biri, 1961-62 ders yılına kadar üniversiteyle birlikte fakültede de, iki yerine üç dönemlik bir ders yılının varlığıdır. İkincisi, amaçlananın sadece lisans öğretimi oluşudur. Lisansüstü öğretim çok sonra (yüksek lisans programı 1972-73 ders yılında, doktora programı ise 1985-86 ders yılında) başlayacaktır. İşaret edeceğim son saptama ise 1973-74 ders yılından başlayarak, öğrencilerin fakülte yerine doğrudan bölümlere kabul edilmesi uygulamasına geçilmesidir.

Gelişmesini özetlemeye çalıştığım, bugünkü adıyla ODTÜ İktisat Bölümü, 1959 yılında Fuat Çobanoğlu tarafından, fakültesinde o sıralarda, İş Yönetimi Bölümü'nde ders veren ve bölüm başkanlığını tedvir eden Norveçli Haage isimli öğretim üyesi ile arasındaki ders programları anlaşmazlığı ve mizaç farklılığı sonucunda Ekonomi-İstatistik Bölümü adıyla kurulmuştur[7]. Bölümün ders programını da yine tek başına Fuat Çobanoğlu hazırlamıştır. Bu program, başlangıçta fakültenin diğer bölümlerine verilen ve yukarıda sıraladığım derslere dayanıyordu ve Çobanoğlu'nun 1960'taki ölümünü de takip eden ilk yıllarda da hemen hemen aynen uygulanmıştır. Programın en önemli özelliği, zorunlu derslerin yanında bazı seçmeli derslerin de bulunmasıdır. Bu seçmeli dersler, ya bölüm tarafından sunuluyor, ya da fakülte veya üniversitenin diğer

[7] Bölümün adı 1975-76 ders yılında Ekonomi Bölümü, 1981 tarihli Yüksek Öğretim Kanunu'ndan sonra ise İktisat Bölümü olmuştur.

bölümlerinin sunduğu dersler arasından belirleniyordu. Zorunlu / seçmeli ders yapısı, o zamana kadar Türkiye yükseköğreniminde görülen bir yapı değildi. Bu yapı, bugüne kadar da titizlikle korunmuştur.

* * *

Kuruluşundan ve özellikle 1960'lı yıllardan itibaren, önce Ekonomi-İstatistik sonra Ekonomi, daha sonra İktisat Bölümlerinin ders programları, Anglosakson (ve daha çok Amerikan) üniversitelerinin programlarından çok farklı olmamıştır.

Zamanın eğilimlerine koşut olarak ders adları ve içerikleri de aynı yönde değişime uğramışlardır. Örneğin, 1960'lı ve 1970'li yıllardaki büyüme ve kalkınma gibi alanlardaki dersler 1980'li yıllardan itibaren görünmez hâle gelmiştir. Programları etkileyen diğer önemli bir husus, yurtdışında doktoralarını tamamlayarak bölüme katılan yeni öğretim elemanlarının, çalışmalarını yapıp tamamladıkları ortam ve kurumların programlarını bölüme uyarlama çabalarıdır. Bu çabaların etkisi özellikle 1960'lı yılların sonundan itibaren gözlenmektedir. O yıllara kadar programlar büyük ölçüde az sayıdaki tam görevli öğretim elemanlarının yanında çok sayıda ek-görevliler tarafından yürütülmekteydi. Bir kaç örnek vermek gerekirse, 1958-59, 1959-60 ders yıllarında, iktisat ders gurubu için sadece bir tam görevli öğretim üyesi bulunuyordu; derslerin çoğu Ankara Üniversitesi'nden ve kamu kurumlarından gelen ek-görevlilerle birlikte az sayıdaki misafir öğretim üyeleri tarafından yürütülüyordu. 1962-63 ders yılında tam görevli öğretim üyesi ve misafir öğretim üye sayıları üçe çıkmıştı. Bölümde dört de asistan bulunuyordu.

1970'lerin sonuna gelindiğinde ise öğretim üyesi sayısı otuza yaklaşmıştı. Bu gelişmenin gerisindeki üç önemli ismi anmamız gerekir: üniversite rektörü Kemal Kurdaş, fakülte dekanı Arif T. Payaslıoğlu ve bölüm başkanı Yorgi (Demir) Demirgil. Rektör Kurdaş tarafından sağlanan ve yaratılan iç ve daha çok dış kaynaklar aracılığıyla, Payaslıoğlu ve Demirgil'in, bu kaynakların tahsis edileceği adayları seçme-yönlendirme çabalarıyla, çok sayıda genç, A.B.D. ve Britanya'nın saygın üniversitelerinin doktora programlarına gönderilmiştir. Bu adaylar pek az fireyle derecelerini tamamlayarak 1960'ların sonundan itibaren bölüm kadrosuna dâhil olmaya başlamışlardır. Sağlanan kaynakların bir bölümü de, derecelerini yurtdışında tamamlamış, Türk ya da yabancı, nitelikli kıdemli yahut genç elemanların bölüme kazandırılmasında kullanılmıştır. Öğretim üyesi sayısının otuza yaklaşması işte bu çabaların bir sonucu olmuştur. Bu kadro, bölüm ders programlarının düzenlenmesi, güncelleştirilmesi, araştırma faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin olarak yüksek lisans programının tasarlanıp başlatılmasında da kritik bir görevi başarıyla yürütmüştür. Ne yazık ki ülkedeki çalkantılar ve 1980 darbesi bölüm yapısında bir kırılmaya neden olmuş ve öğretim üyesi sayısı 1983-84 ders yılına gelindiğinde on üçe gerilemiştir. Bölümün eski büyüklüğüne dönebilmesi ancak 2000'li yılların başında mümkün olabilmiştir.

İktisat Bölümü'nde öğretim üyesi kadrosunun oluşumu, kuruluş yıllarının özel koşullarının dışında, sürekli olarak bölüm elemanlarının tümünün katıldığı bölüm toplantısı kararlarıyla gerçekleşmiştir. Bunun tek istisnası, 1980 darbesini hemen izleyen süre içerisinde, bölüm iradesi olmaksızın, dışarıdan 1402 sayılı yasa aracılığıyla yapılan bir uzaklaştırma ve o hava içinde gerçekleştirilen zorlama atamalardır. Bu istisna dışında, bölüme yapılan öğretim üyesi başvuruları, en nitelikli ve liyakatliyi alma amacıyla, bölüm kurulunda sadece evrensel akademik ölçütler esas alınarak değerlendirilmiş ve kararlarda ortak bir anlayışa ulaşılmaya çalışılmıştır.

ODTÜ, kuruluşundan itibaren temel birim olarak bölüm düzeyinde örgütlendiği için, ilk birkaç yıl ve Yükseköğretim Kanunu'nun yürürlüğe girmesini izleyen dönem haricinde, bölüm yönetimi hep bölüm içi bir oydaşmanın sonucunda belirlenmiştir. Bu süre içinde bölümde öyle bir gelenek gelişmiştir ki, elemanların akademik çalışmalarının önceliği yüzünden bölüm başkanlığı, sırayla yapılıp bırakılması gereken bir makam olarak görülmüştür. Bugüne kadar otuz civarında öğretim üyesi, bölüm başkanı olarak ortalama 1,5 yıl kadar görev yapmıştır. Her ne kadar, ilkeler bakımından yönetimdeki istikrarı olumsuz yönde etkilese de, bölüm programlarında iyileşmeyi, kadrolarda üretkenliği arttırmayı ve kemikleşmeyi önleyerek devingen bir çalışma ortamı sağlamayı başarması bakımından, bu tür bir geleneğin bölüm için yararlı olduğu gözlenmektedir.

* * *

1970'li yılların başlarında fakülteye öğrenci kabulünde önemli bir değişiklik olmuş, 1973-74'e kadar fakülteye alınan öğrenciler üçüncü sınıftan itibaren bölüm programlarına geçerlerken, bu ders yılından sonra üniversiteye girişte doğrudan bölüm tercihleri yapmaya başlamışlardır. Bu durum, ODTÜ'nün 1974-75'i izleyen tüm kataloglarından izlenebilmektedir. Fakültedeki bu yeni yapı, lisans öğretiminde birinci sınıftan itibaren uzmanlaşma yönünde, bence hatalı bir yol olmuştur. Bölüm düzeyinde ilk iki yıl için ortak bir program yürütülmüş, üçüncü ve dördüncü yıllarda ise ders programları, kuruluşu izleyen yıllarda zorunlu ve seçmeli derslere dayanan tekli bir yapıya sahipken 1973-74 ders yılında seçmeli dersler yoluyla iktisat ve nicel yöntemler başlığıyla iki yoğunlaşma alanı olarak belirlenmiştir. 1974-75 ders yılında, bölümün Ekonomi Bölümü'ne dönüşmesiyle de ikili bir yapıya geçilmiştir: (1) İktisat kuramı ve politikası, (2) İktisat kuramı ve matematik iktisat. Bu yapı 1979-80 ders yılına kadar sürmüştür. Bu ders yılında zorunlu ders sayısı bire inmiş; seçmeli dersler, sayıları arttırılarak yedi grup altında toplanmış ve öğrenciler belli kısıtlar içinde bu gruplardan istenen sayıda ders seçerek programlarını tamamlamaya başlamışlardır. Bu uygulama sırasında, var olan kısıtlar yüzünden, ortaya "zorunlu-seçmeli" diye nitelenen tuhaf bir kategori de çıkmıştır. Daha önce değindiğim 1980 darbesi ve YÖK etkisiyle 1983-84 ders yılında bölümün öğretim üyesi sayısında travmatik bir azalma yaşanmış ve seçmeli ders grubu yediden üçe gerilemiştir. Öğretim üyesi sayısı 2000'li yılların başında 1983 öncesi büyüklüğüne eriştiğinde seçmeli ders yapısı,

grup sayısı yerine seçmeli ders listesinden öğrencinin kapasite ve eğilimine bağlı olarak oluşturacağı paketler hâline dönüşmüştür.

İktisat Bölümü'nün ders programlarının temel özelliği, başlangıçtan itibaren derslerin tümünün zorunlu olmaması, seçmeli ders yapısının önemli ölçüde korunmasıdır. Seçmeli ders yapısının varlığı, üniversite öğrencisini sadece bölüm disiplini içerisine hapsetmeme yanında fakültenin diğer bölümleriyle birlikte, yerleşke üniversitesi olma avantajını kullanarak ona üniversitenin değişik bölümlerindeki disiplinlerden de yararlandırma yolunu açmaktadır. Böyle bir düzende, şu da bir gerçektir ki, öğrenci, bölüm programını bitirdiğinde aldığı tüm derslerin içindeki seçmelilerin oranı ortalama olarak üçte birden daha az değildir. Bu oranın yüzde 60'ı geçtiği dönemler bile olmuştur. Son yıllarda bu oran yaklaşık olarak yüzde 40 civarındadır.

Seçmeli ders yapısının olduğu bir kurumda öğretim kadrosunun sağlayacağı akademik danışmanlığın önemi yadsınamaz. On yıllar sonunda bölümde yerleşen geleneklerden önemli biri de öğretim kadrosunun akademik danışmanlık hizmetini ciddiye almasıdır. Öğrencinin, kendisi için hedeflediği yönü ve programının içeriğini belirlerken danışmanın bu yön ve içerikteki tutarlılığı sağlamada ve ona yol göstermede önemli bir role sahip olduğu aşikârdır. Son yıllarda, bu hizmetin büyük ölçüde araştırma görevlilerine devredilmesi yönünde bir eğilim gözlenmektedir ki, bu akademik danışmanlık kurumunun zamanla mekanik bir denetlemeye dönüşmesine yol açabilir.

* * *

ODTÜ'de ve bölümde, Türkiye'de ilk defa 1995-96'dan itibaren uygulanmasına başlanan bir diğer konu ise yan-dal programlarının açılmasıdır. Programlardaki yakınlıklar göz önüne alınarak fakülte ve üniversitenin diğer bölümlerinin öğrencilerine, iktisat politikası, uluslararası iktisat ve iktisat kuramı alanlarında, akademik başarı ve önerilen minimum sayıdaki dersleri alma koşuluyla iktisatta yan dal dereceleri verilebilmektedir. Aynı şekilde iktisat bölümü öğrencileri de işletme, siyaset bilimi, matematik ve bilgisayar mühendisliği gibi alanlarda yan dal derecesini alabilmektedirler. Bu tür programlar özellikle ODTÜ gibi bir yerleşke üniversitesinde bölümler arası al veri ve geçişi sağlayarak disiplinler arası ortak çalışmaları da özendirmektedir.

* * *

İktisat Bölümünün ders programları, başlangıç yıllarının aksine zaman içinde kuramsal ve niceliksel ağırlıklı bir yapıya evrilmiştir. Bu tür yapıların, özellikle lisansüstü öğretimde evrensel ölçekte de önemli tartışmalara neden olduğu biliniyor (Krueger, 1991). Diğer taraftan, bu yönelim özellikle 1985-86 ders yılında başlayan doktora programına geçişi kolaylaştırmıştır. Ama bölümün doktora programını besleyen asıl gelişme, ODTÜ'de 1990'lı yılların sonunda yürürlüğe giren Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) olmuştur. Ülkede yeni kurulan üniversitelerdeki

araştırma görevlilerinin, doktora derecelerini alıncaya kadar ODTÜ'de istihdam edilmeleri, bölümün doktora programını yaygınlaştırmada çok önemli bir rol oynamış ve oynamaktadır. Bu açılım ayrıca ODTÜ doktoralı genç elemanların yeni üniversitelere, ODTÜ programlarının standardını taşımalarını da gerçekleştirmektedir. Doğaldır ki, ODTÜ'deki iktisat öğretimi standartlarının oluşmasının gerisinde yarım yüzyıllık bir tarih parçası vardır. Saygın üniversitelerde yapılan doktoralar, kadrodaki genç elemanların ezici çoğunluğunun sağladığı devingenlik, unvan ve kıdeme dayanmayan demokratik bölüm yönetimleri, özgür tartışma ve yarışma ortamı ve bölüme yeni öğretim elemanı almada en iyi ve liyakatliyi kazanma çabası bugünkü standartların oluşmasını sağlamıştır.

* * *

Kısaca özetlemek gerekirse, ODTÜ İktisat Bölümü, ilginç ve özgün bir tarihe sahip, 1960'lardan itibaren Türkiye'deki iktisat öğretimini yapı, biçim ve içerik yönünden önemli ölçüde etkileyen, yetiştirdiği mezunlarla kamuda, özelde ve *academia*'da katkılarda bulunan nadide bir kurumdur.

Kaynaklar

İLKİN, S., (1972), "1920-1970 Döneminde Türkiye'deki İktisat ve Ticaret Eğitimi ile ilgili Kuruluşların Gelişimi Tarihi Üzerine bir Deneme", F. Görün (der.), *Türkiye'de Üniversitelerde Okutulan İktisat Üzerine*, Ankara: ODTÜ İdarî İlimler Fakültesi, Yayın No. 20 içinde, s. 3 - 37.

KURDAŞ, K., (1998), *ODTÜ Yıllarım-Bir Hizmetin Hikayesi*, ODTÜ Yayıncılık, Ankara:.

MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY (1957), *Bulletin of the Middle East Technical University*, 1(1), Ankara.

————(1961), Middle East Technical University Catalog 1961-1962, Ankara.

————(1976), General Catalog 1976-1977, Ankara.

KRUEGER, A.O. (1991), "Report on the Commission on Graduate Education in Economics", *Journal of Economic Literature*, 29(3), s. 1035-1053.

PAYASLIOĞLU, A., (1996), *Baraka'dan Kampus'a*, ODTÜ Yayını, Ankara:.

SIMON, H. (1957), *The Administrative Behavior*, (2. baskı). Free Press, New York.

Extended Summary

METU Department of Economics: Some observations from half a century

Abstract

METU's Department of Economics has a very interesting history. Established in 1959 with the aim of creating an academic institution similar to the American model, it has, from the very beginning deeply influenced the structure, content and methodology of teaching economics in Turkey. The author, as a member of the founding team of the department, has been a member of its faculty for more than forty years and witnessed its progress through decades. This study lists some pioneering steps taken and traditions established in the department in relation to teaching, research, recruitment and governance.

Key words: METU, Economics Department, Department History, phases of development, list of courses, structure of courses, METU standards, undergraduate and graduate teaching.